Etusivu / Eduskuntavaalit 2019 / Vaaliohjelma

Suomen arvoisia tekoja

Osaava kasvu | Työtä ja toimeentuloa | Koko Suomi | Perusta kuntoon | Rajaton oppiminen

Huolenpito | Tervetullut lapsi | Näköaloja nuorille | Arvokas ikääntyminen | Mahdollistava perusturva

Realistinen vihreys | Ilmasto kuntoon | Vihreä talous | Parasta lähiruokaa | Monimuotoinen luonto

Vastuunkanto | Yhteinen maapallomme | Rauha ja turvallisuus | Ratkaisujen EU | Turvallinen arki

Luottamus on Suomen hyvinvoinnin ja menestyksen vahva perusta. Toivo, tulevaisuuden usko ja yhteistyö ovat luottamuksen yhteiskunnassa vahvempia kuin pelko, epäluulo ja vastakkainasettelu. Naiset ja miehet rakentavat tasa-arvoisina ja rinnakkain tätä maata.

Luottamuksen rakentaminen vaatii jatkuvaa työtä. Tarvitaan Suomen arvoisia tekoja.

Suomen pitää olla aina maa, jossa

- ihmisillä on turvallinen arki ja vahva turvallisuuden tunne.
- ihmisillä on vapaus tehdä itseään ja perhettään koskevia valintoja.
- jokainen kantaa vastuuta voimiensa mukaan itsestään ja muista.
- ihminen voi luottaa yhteiskuntaan hädän ja avun tarpeen hetkellä.
- luonto, yhteiskunta ja talous jätetään paremmassa kunnossa tuleville sukupolville.
- jokainen kokee olevansa tärkeä ja saa osansa talouden tuloksista.
- kaikki saavat yrittää ja menestyä.
- yhteiskunta antaa perustan ihmisten hyvälle elämälle.

Tavoittelemme sivistykseen ja elinikäiseen oppimiseen nojaavaa yhteiskuntaa, jossa jokainen ihminen kehittää itseään ja toimii yhteiseksi hyväksi. Kaikki voivat tehdä Suomen arvoisia tekoja.

Suomalaisuutta on sovinnon hakeminen. Niille, joilla on eniten valtaa politiikassa ja työmarkkinoilla, kuuluu myös suurin yhteiskunnallinen tulosvastuu. Hallituksen ja eduskunnan on puolustettava etenkin heitä, joiden ääni uhkaa hukkua vahvempien äänten alle.

Suomalainen kansanvalta lepää terveellä pohjalla. Mutta päätöksenteon ja vaikuttamisen rakenteet pitää tuoda 2000-luvulle. Osallistuminen on tehtävä helpoksi. Haluamme vahvistaa järjestöjen ja vapaaehtoistoiminnan roolia.

Sananvapaudesta emme tingi. Yhteiskunnallista keskustelua pitää kuitenkin tervehdyttää. Ihmisten on noudatettava lakia, hyviä käytöstapoja ja vastattava teoistaan myös verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Suomen pitää olla maa, jossa ihmiset puhuvat toiselleen kauniisti.

Uudistuspolitiikkaa pitää jatkaa. Ilmastonmuutoksen torjuminen vaatii ripeitä toimia. Työelämä tarvitsee turvaa ja joustoa.
Suomen pitää olla yhteiskunta, johon kannattaa perustaa perhe ja jossa on turvallista vanheta. Koko Suomeen ja kaikille suomalaisille on varmistettava hyvän elämän edellytykset.

Luottamuksen yhteiskunta vahvistaa Suomea myös aktiivisena kansainvälisenä vaikuttajana.

Osaava kasvu

Terve talous on hyvinvoinnin kivijalka. Tarvitsemme ympäristön huomioivaa ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua. Se edellyttää uutta luovia yrittäjiä ja osaavia työntekijöitä.

Osaava kasvu on myös osallistavaa kasvua. Kaikilla on oikeus ja velvollisuus olla voimiensa mukaan rakentamassa yhteiskuntaa. Jokaisella on myös oikeus saada osansa kasvun tuloksista.

Koulutus on ihmisen tärkein pääoma, varhaiskasvatuksesta peruskoulun kautta aina korkeakouluihin saakka. Mahdollisuus laadukkaaseen koulutukseen kuuluu kaikille lompakon paksuudesta tai kodin postinumerosta riippumatta.

Työtä ja toimeentuloa

Keskustan johdolla on tällä vaalikaudella yli 120 000 ihmistä saanut työtä. Tätä työtä on jatkettava määrätietoisesti myös seuraavalla vaalikaudella. Keskustan tavoitteena on, että yli 100 000 ihmistä saa työpaikan seuraavan neljän vuoden aikana niin, että työllisyysaste nousee 75 %:iin. Siksi työllistämisen, työllistymisen ja yrittäjyyden edellytyksiä pitää yhä parantaa. Turhan byrokratian ja sääntelyn purkamista on jatkettava.

Julkisen talouden velaksi eläminen on saatu loppumaan Keskustan johdolla. Seuraavalla vaalikaudella tavoitteena on, että suhteellinen velkaantuminen pienenee edelleen eikä velan euromäärä kasva. Tällä tavoin Suomi pystyy varautumaan mahdollisiin tuleviin talouskriiseihin. Puolustusvoimien hävittäjähankinnat on tehtävä puolueiden kesken sovitusti siten, että palveluita ja etuuksia ei aseteta hankintojen kanssa vastakkain.

Kun yritykset menestyvät ja ihmiset saavat työtä, karttuvat myös valtion ja kuntien kassat. Vain näin voidaan ylläpitää ja kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa.

Työttömyys koskettaa vieläkin liian monia ihmisiä ja heidän perheitään. Yhteiskunnalle se merkitsee osaamisen ja voimavarojen hukkaamista. Työelämän ovet on avattava kaikille. Etenkin pitkäaikaistyöttömät, osatyökykyiset, vammaiset ihmiset ja muut erityisryhmät tarvitsevat yksilöllisiä ratkaisuja polun löytämiseksi työelämään. Se voi tarkoittaa pääsyä sosiaalisen työllistämisen kautta avoimille työmarkkinoille, tuettua työllistämistä suoraan yrityksiin ja maahanmuuttajien tehokkaampaa kotouttamista. Usein kyse on työelämän asenteiden muuttamista.

Työ muuttuu. Siksi myös työmarkkinoiden pitää uudistua. Keskusta ajaa reilua, tasa-arvoista, turvallista ja joustavaa työelämää. Siinä työntekijä ja työnantaja voivat hyvin, luottavat toisiinsa ja sopivat yhdessä. Työstä on saatava kunnollinen korvaus. Itsensä työllistävien asemaa pitää parantaa.

Paikallista sopimista on laajennettava. Sen esteitä ja kieltoja on purettava. Sopiminen edellyttää toimivaa vuorovaikutusta työnantajan ja työntekijän välillä. Sopimisen pelisäännöt on rakennettava yhdessä.

Suomi tarvitsee hallittua työperäistä maahanmuuttoa. Työehtojen tulee olla kaikille samat. Työntekijän oleskelulupakäytäntöjä pitää yksinkertaistaa ja selkeyttää. Työntekijän oleskeluluvan saatavuusharkinnasta on luovuttava asteittain.

Verotuksen tulee kannustaa työntekoon, yrittämiseen ja kestävään kehitykseen. Verotuksen pitää kohdella kaikki yrittäjyyden muotoja ja yrittäjiä tasapuolisesti. Yrittäjien verotusta ei saa kiristää, vaan sitä voidaan maltillisesti keventää esimerkiksi yrittäjävähennystä korottamalla. Ansiotulojen verotuksen keventämisvara on kohdennettava pieni- ja keskituloisiin. Tutkimustiedon mukaan keskustajohtoisen hallituksen aikana tehdyt pieni- ja keskituloisiin kohdistuneet veronkevennykset ovat lisänneet työpaikkoja. Ilmastonmuutoksen torjunta vaatii ympäristöverotuksen uudistamista.

Työpaikkoja syntyy, kun yritykset uudistuvat ja kasvavat. Kotimainen omistajuus vahvistaa ja vakauttaa kansantaloutta. Haluamme kannustaa suomalaisten osakeomistusta.

Tutkimus- ja kehityspanokset on nostettava neljän prosentin tasolle bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaa sekä yritysten että julkisten TKI-investointien lisäämistä.

Koko Suomi

Parasta aluepolitiikkaa on työllisyyden lisääminen koko maassa. Tällä vaalikaudella työpaikat ovat lisääntyneet jokaisessa maakunnassa. Keskusta lupaa jatkaa määrätietoisesti työtä, jotta myönteinen kehitys koko maassa voi jatkua. Maakuntauudistus tuo päätöksentekoa lähemmäs ihmisiä ja enemmän tehtäviä maakuntiin.

Suomi menestyy sitä paremmin mitä paremmin kaupungit, taajamat ja maaseutu osaavat hyödyntää vahvuuksiaan ja rakentaa kumppanuuteen perustuvaa yhteistyötä. Meidän on rohkeasti tartuttava suurten muutosilmiöiden mahdollisuuksiin. Uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen luo työtä ja toimeentuloa kaikkialla Suomessa.

Alueet erilaistuvat, mutta ne eivät saa eriarvoistua. On pidettävä huolta koko Suomen elinvoimasta. Ihmisten peruspalvelut ja turvallisuus pitää taata asuinpaikasta riippumatta. Kaikille hallinnonaloille on määriteltävä osavastuu tasapainoisen aluekehityksen edistämisestä.

Keskusta puolustaa ihmisen mahdollisuutta valita asuinpaikkansa toiveidensa ja elämäntilanteensa mukaisesti.

Kaupungistuminen on tosiasia, mutta sen pitää olla kestävää. Kohtuuhintainen asuminen on myös kaupungissa asuvien oikeus. Siksi myös yhteiskunnan tukemaa asuntotuotantoa tarvitaan yhä. Opiskelija-asuntoja pitää rakentaa lisää. Kaupunginosien ja asuinalueiden eriarvoistuminen pitää pysäyttää. Vanhojen asuntojen korjaamisella esteettömiksi ja turvallisiksi parannetaan ikäihmisten ja erityisryhmien mahdollisuuksia asua kotona.

Alueiden elinvoiman ja kansalaisten tasa-arvon vahvistamiseksi tarvitaan myös verotuksen keinoja. Väestöään menettävien alueiden tyhjenevien asuntojen ongelmaan on löydettävä ratkaisut. Jos asuntojen varallisuusarvot putoavat, myös kiinteistöjen verotusarvoja pitää laskea.

Rakennetun ympäristön pitää tukea ihmisen hyvinvointia. Ilman pitää olla tervettä myös rakennusten sisällä. Sisäilmaosaamista on vahvistettava rakennusalan koulutuksessa. Kuntotarkastajien pätevyys- ja kelpoisuusehdot on saatettava ajan tasalle. Kaikissa rakennushankkeissa ja kaikilla työmailla on huolehdittava tehokkaasta kosteudenhallinnasta. Rakentamisen vastuukysymykset on ratkaistava maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa.

Ihmisten, tavaroiden ja tiedon pitää liikkua sujuvasti kaikkialla Suomessa. Tiet, raiteet, vesiväylät ja lentokentät on pidettävä kunnossa. Niiden korjausvelan lyhentämistä pitää jatkaa. Valtion budjettirahaa on ohjattava selvästi nykyistä enemmän alemman asteisille teille. Myös sora- ja yksityistiet on pidettävä kunnossa. Uudet isot, miljardiluokan liikennehankkeet rahoitetaan Keskustan mallissa markkinoilta ja EU:lta.

Toimivat ja kohtuuhintaiset tietoliikenneyhteydet ovat asumisen, yrittämisen ja työteon välttämätön ehto. Laajakaistarakentamista kaikkialle Suomeen on jatkettava. Langattomien yhteyksien lisäksi tarvitaan myös kiinteää laajakaistaa, valokuitua.

Teknologian kehitys mahdollistaa työn tekemisen ajasta ja paikasta riippumatta. Valtion pitää toimia esimerkin näyttäjänä. Kahden seuraavan vaalikauden aikana tulee tavoitella, että nykyiseen verrattuna 5 000 – 6 000 pääkaupunkiseudulla työskentelevää valtion ja muun julkisen sektorin työntekijää voisi tehdä työtä muualta Suomesta käsin.

Perusta kuntoon

Peruskoulu on menestystarina, suomalaisen tasa-arvon tunnusmerkki. Sitä uhkaa kuitenkin oppimiserojen ja eriarvoisuuden kasvu. Toisen asteen opiskelijoilla on puutteita jopa lukutaidossa. Syrjäytyneitä nuoria on yli 60 000.

Suomalaisen koulutuksen perusta on laitettava kuntoon.

Keskusta esittää yhdeksi ratkaisuksi pienten lasten koulua. Siinä esiopetus ja peruskoulun kaksi ensimmäistä vuotta muodostavat lapselle opintien ensimmäisen kokonaisuuden. Toisen luokan lopussa on perustaitojen tarkastelupiste. Lapsi siirtyy joustavasti eteenpäin, kun hän on saanut perustaidot hallintaan. Pienten lasten koulu olisi mahdollista suorittaa myös nopeammin kuin kolmessa vuodessa. Näin voidaan tasata myös alku- ja loppuvuonna syntyneiden oppimiseroja.

Peruskoulun jälkeen oppivelvollisuuden takaraja on nostettava kahdeksaantoista ikävuoteen. Peruskoulun oppimäärän suorittamisen lisäksi nuorelta edellytettäisiin valmiuksia jatko-opintoihin.

Alle 18-vuotiaana koulunsa keskeyttänyt ei omaisi jatko-opintovalmiuksia. Tällöin kunta ohjaisi nuoren työpajatoimintaan, kymppiluokalle, valmentavaan koulutukseen tai esimerkiksi vapaan sivistystyön piiriin. Nuori olisi huomioitava yksilönä. Kaavamaisten ratkaisujen sijaan nuorelle olisi räätälöitävä tukitoimet, jotka auttaisivat häntä eteenpäin koulutukseen, työelämään ja muutoinkin yhteiskuntaan.

Nuorille on taattava matkalippu työmarkkinoille varmistamalla, että kaikki suorittavat vähintään toisen asteen tutkinnon.

Koulutussopimusta pitää tehostaa. Ammatilliseen koulutuksen tarvitaan tuhat uutta opettajaa ja ohjaajaa työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tueksi.

Rajaton oppiminen

Työelämän nopeassa murroksessa ihminen tarvitsee uudenlaisia taitoja, valmiuksia ja tukea. Tämä tarkoittaa mittavaa, jopa miljoonan ihmisen uudelleen kouluttamista seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Koulutuksen rahoituksessa painopiste tulee siirtää tutkintojen sijasta osaamisen painottamiseen jatkuvan oppimisen periaatteella. Monimuotoista muunto-, uudelleen- ja täydennyskoulutusta pitää vahvistaa. Korkeakoulujen pitää edistää nykyistä tehokkaammin jatkuvaa oppimista.

Oppimisesta on tehtävä rajatonta, jatkuvaa ja paikasta riippumatonta. Yksi uusi ratkaisu on tarjota korkeakoulutusta yhdeltä alustalta. Portaali olisi aluksi sähköinen ja siitä voisi valita eri korkeakoulujen tarjonnasta sopivia opintokokonaisuuksia.

Korkeakoulutuksen tulee olla jokaisen saavutettavissa. Ehdotamme kansallista korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmaa. Jokaisessa maakunnassa on oltava vähintään yksi korkeakoulu.

Korkeakoulujen vahva itsehallinto turvaa tutkimuksen ja opetuksen ja itsenäisyyden. Myös tulevaisuudessa pitää huolehtia tieteen teon riippumattomuudesta ja taata korkeakouluille resurssit perustutkimuksen tekemiseen.

Huolenpito

Ihminen voi yhtäkkiä menettää kaiken. Se velvoittaa meitä yhteiskuntana varmistamaan, että ketään ei jätetä vaikeuksien edessä tyhjän päälle. Apua pitää olla aina saatavilla.

Huolenpito tarkoittaa myös köyhyyden, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden torjumista. Huolenpidon yhteiskunnassa jokainen tuntee olevansa tärkeä. Kaikkia kannustetaan tekemään valintoja oman hyvinvoinnin ja terveyden hyväksi. Liikunta- ja kulttuuripalvelut on saatava kaikkien ulottuville. Julkisilla varoilla on tuettava erityisesti omaehtoisia, mahdollisimman monet väestöryhmät saavuttavia harrastusmahdollisuuksia.

Tervetullut lapsi

Suomesta on tehtävä maailman lapsiystävällisin maa, joka ymmärtää perheiden moninaisuuden. Päätökset pitää arvioida aina lasten ja perheiden näkökulmasta.

Politiikan tehtävä on luoda toivoa tulevaisuuteen. Kynnys perheen perustamiselle madaltuu, kun toimeentulo ja muut elämän kivijalat ovat kunnossa.

Päävastuu lasten kasvatuksesta on perheellä. Siksi sillä pitää olla myös vapaus valita lastenhoidossa. Kotihoidon, päiväkodin ja muiden hoitomuotojen pitää olla aitoja vaihtoehtoja. Perhevapaauudistus tarvitaan. Sen pitää olla parannus lasten ja perheiden kannalta. Keskusta puolustaa jatkossakin kotihoidontukea.

Vaikeuksien kohdatessa perhettä pitää auttaa kokonaisuutena, ajoissa ja joustavasti eikä viipaloida apua erikseen lapsille ja aikuisille. Siksi jokaiseen kuntaan tarvitaan perhekeskus.

Lapsiperheköyhyys uhkaa periytyä. Sen poistamiseksi tarvitaan täsmätoimia. Ehdotamme harkinnanvaraista ylimääräistä lapsilisää vakavissa talousvaikeuksissa oleville pienituloisille perheille. Paikallisella perhepolitiikalla voidaan kohdentaa voimavaroja pienituloisten perheiden asuinalueiden kouluihin ja harrastusmahdollisuuksiin.

Kunnallinen kotiapu ja perhetyö on nostettava takaisin perheiden avuksi. Niitä on saatava nykyistä nopeammin ja helpommin esimerkiksi neuvoloiden ja päiväkotien kautta.

Työelämän asenteiden ja käytäntöjen pitää tukea vanhemmuuden ja työn tasapainoa. Joustavat työajat, osa-aika- ja etätyön mahdollisuudet sekä työaika- ja lomapankit pitää ottaa laajemmin käyttöön niin pienten lasten vanhempien, ikääntyneistä omaisista huolehtivien kuin muidenkin ruuhkavuosia elävien tueksi.

Näköaloja nuorille

Jokainen nuori tarvitsee arvokkuuden, onnistumisen ja osallisuuden kokemuksia. Osa nuorista uhkaa jäädä näistä paitsi ja on vaarassa syrjäytyä. Silloin lähiyhteisöjen ja yhteiskunnan on puututtava asiaan. Yksi välittävä ja rinnalla kulkeva aikuinen voi riittää. Jokaiselle nuorelle on räätälöitävä oma polku hyvään elämään.

Perusta tasapainoiselle ja terveelle elämälle luodaan lapsuudessa ja nuoruudessa. Painopistettä on siksi siirrettävä ongelmien ehkäisyyn ja peruspalveluihin. Mielenterveyspalvelut pitää varmistaa kaikilla kouluasteilla aina korkeakouluihin ja yliopistoihin saakka. Alle 25-vuotiaille pitää taata mahdollisuus maksuttomaan ehkäisyyn.

Nuorten ongelmiin tarvitaan matalan kynnyksen moniammatillisia palveluja. Maksutonta tukea ja apua tarjoavat Ohjaamot on saatava lähipalveluiksi ja kytkettävä tiiviisti psykososiaalisiin palveluihin.

Puolustusvoimien kutsunnoista on kehitettävä sekä nuoria miehiä että naisia koskevat tulevaisuuskutsunnat. Niissä nuori käy eri alojen ammattilaisten kanssa läpi yleiseen hyvinvointiin, tulevaisuuden suunnitelmiin sekä varusmies- tai siviili/kansalaispalvelukseen suorittamiseen liittyviä kysymyksiä.

Maahanmuuttajanuoria ja heidän perheitään on tuettava koulutuksessa, kielen oppimisessa, työpaikan saannissa ja muussa kotoutumisessa. Maahanmuuttajien tueksi tarvitaan kantasuomalaisia tukihenkilöitä. Myös nuorten kotoutumisen kannalta tärkeisiin ammatteihin kuten opettajiksi, sosiaali- ja nuorisotyöntekijöiksi ja poliiseiksi on saatava yhä enemmän maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

Koulut ovat perheen rinnalla avainasemassa perus- ja kansalaistaitojen välittämisessä nuorille. Nuoren elämän hallinta vaatii käytännön talous- ja työnhakutaitoja, osallistumis- ja vaikuttamiskeinojen oppimista sekä medialukutaitoa. Koulujen ja kansalaisyhteiskunnan yhteydenpitoa pitää tiivistää. Äänioikeusikäraja on laskettava 16 vuoteen kaikissa vaaleissa.

Jokaisella nuorella ja lapsella pitää olla oikeus ainakin yhteen mieluisaan harrastukseen. Liikunta-, kulttuuri- ja muut harrastekerhot on liitettävä osaksi lasten ja nuorten koulupäivää yhteistyössä järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Vähävaraisten perheiden lasten seura- ja harrastemaksuja on tuettava harrastetuella. Kuntien on tarjottava alle 18-vuotiaille maksuttomia harrastetiloja.

Julkinen liikenne ei ulotu kaikkialle. Siksi pitkien etäisyyksien alueilla 16-vuotiaille pitää saada rajattu ajo-oikeus helpottamaan opiskelua, kotona asumista ja harrastamista.

Arvokas ikääntyminen

Suomi tarvitsee ikäihmisiä koskevien asenteiden vallankumouksen. Ikääntyneet eivät ole vain palveluiden, etuuksien ja toimenpiteiden kohde vaan yhteiskunnan tärkeä voimavara ja elämänkokemuksen lähde nuoremmille sukupolville. Ikäihmisiä pitää kuulla heitä koskevissa asioissa ja kunnioittaa heidän itsemääräämisoikeuttaan. Suomi tarvitsee vanhusasiavaltuutetun rakentamaan yhä vanhusmyönteisempää yhteiskuntaa.

Eläkkeelle siirtyminen on ihmiselle suuri muutos. Tähän nivelvaiheeseen tarvitaan lakisääteinen hyvinvointi- ja terveystarkastus, jossa kartoitetaan yhdessä terveydenhuollon ammattilaisen kanssa keskeiset terveysriskit ja hyvän elämän eväät eläkevuosille. Myöhemmin 75 ikävuodesta lähtien ihminen kutsutaan säännöllisin väliajoin ikäkausineuvolaan.

Elintapaneuvonnan ja -ohjauksen pitää jatkua koko aikuisiän. Omahoidon taidot lisäävät terveempiä elinvuosia sairastumisen jälkeenkin.

Yksinäisyys ja turvattomuuden tunne ovat liian usein ikäihmisen ainoita kumppaneita. Keskusta haluaa lisää yhteisöllistä ja monimuotoista asumista. Siinä on mahdollista yhdistää kodinomainen asuminen, hoivapalvelut ja yhteisöllisyys. Ehdotamme myös taloudellisia kannustimia, joilla edistetään eri sukupolvien asumista saman katon alla. Ikääntyneiden kotihoidon riittävät henkilöresurssit on turvattava.

Perhe- ja omaishoidon asemaa ikäihmisten hoidossa pitää vahvistaa. Työelämän pitää joustaa nykyistä paremmin omaishoidon tarpeisiin. Omaishoitajia on monessa eri elämäntilanteessa ja heidän tarpeensa vaihtelevat – toiselle oleellista on työn ja hoivan yhteensovittaminen, toiselle tuen taso, kolmannelle mahdollisuus lepohetkiin. Kaikki nämä pitää huomioida kehittämistyössä. Nykyisin omaishoitajat ovat epätasa-arvoisessa asemassa asuinpaikasta riippuen. Omaishoitosopimuksille ja palkkioille on luotava yhtenäiset kriteerit ja varmistettava, että entistä useampi omaistaan hoitava pääsee tuen piiriin. Tuen saaminen ei voi riippua kunnan tai maakunnan määrärahojen riittävyydestä.

Omatoimisen asumisen jälkeen useimmille ikääntyneille tulee vastaan elämänvaihe, jolloin he tarvitsevat säännöllistä hoivaa ja tukea. Liian moni ei kuitenkaan löydä tarvitsemansa apua. Palveluita on kehitettävä niin, että ikäihmiset ja heidän omaisensa saavat ”yhdeltä luukulta” tarvitsemansa tiedon ja neuvonnan.

Kotihoidon varaan ei saa jäädä liian huonokuntoisia ikäihmisiä. On välttämätöntä, että jokainen vanhus pääsee sellaisen hoivan ja asumismuodon piiriin, jotka parhaiten tukevat hänen hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Heikko ja vajaa ravitsemus alentaa ikäihmisten toimintakykyä. Jokaiselle ikäihmiselle onkin taattava yksi lämmin ateria päivässä.

Etenkin yli 75-vuotiaiden köyhyysriski on kasvanut. Pienituloiset eläkeläiset ovat haavoittuvimmassa asemassa. Erityisesti pienimpiä eläkkeitä, eli takuueläkeitä, on korotettava. Vuosina 2017-2019 voimassa olleita kansaneläkkeiden ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkastusten jäädytyksiä ei tulee enää jatkaa.

Mahdollistava perusturva

Työ pilkkoutuu ja pätkittyy. Palkka tulee usein paloina. Itsensä työllistäminen ja kevytyrittäjyys yleistyvät. Toisaalta työn vastaanottaminen ei aina ole taloudellisesti järkevää. Monet kärsivät pitkäaikaistyöttömyydestä.

Sosiaaliturvajärjestelmä ei enää vastaa tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeisiin. Se tarvitsee ihmislähtöisen vallankumouksen. Perusturvan on vähennettävä köyhyyttä. Se on kohdennettava eniten apua tarvitseville.

Perusturva on uudistettava niin, että se turvaa toimeentulon, kannustaa työntekoon ja on nykyistä yksinkertaisempi. Keskustan pitkän aikavälin tavoite on perustulo. Siinä ihminen on oikeutettu perusturvaan, joka pienenee ja poistuu verotuksen kautta tulojen kasvaessa.

Kannustava perustulo poistaa tuloloukut, helpottaa tulojen yhteen sovittamista ja kannustaa työn vastaanottamiseen. Esimerkiksi osatyökykyisten työllistymistä on helpotettava mahdollistamalla perusturvan ja työkykyä vastaavan palkan yhdistäminen kokonaisansioksi. Verotuksella pitää varmistaa, että käteen jäävät tulot kasvavat aina ansioiden noustessa.

Kansallinen tulorekisteri mahdollistaa työtulojen ja etuuksien reaaliaikaisen yhteensovittamisen. Näin tukia ei tarvitse periä takaisin.

Realistinen vihreys

Keskusta on Suomen alkuperäinen vihreä kansanliike. Realistinen vihreys on ollut aatteen keskiössä 110 vuotta. Sen mukaisesti ihminen ja luonto ovat kumppaneita, yli sukupolvien. Luonnon kanssa eletään sopusoinnussa ja sitä hyödynnetään kestävästi. Haluamme tehdä ympäristöystävällisistä valinnoista helppoja ja kannattavia.

Ilmasto kuntoon

Ilmasto ei odota. Sen hyväksi on tehtävä enemmän ja nopeammin. Tavoitteemme on, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään 2045. Hiilinieluja on jatkossakin kasvatettava, kulutustottumuksia muutettava ja uutta teknologiaa kehitettävä.

Sipilän hallituksen päätös kivihiilen energiakäytön lopettamisesta vuoteen 2029 mennessä tarvitsee jatkoksi lisää energiatekoja. Kotimainen energia on Keskustalle ensisijaista. Tien on johdettava entistä vahvemmin kohti uusiutuvan energian Suomea. Panostamme puhtaisiin teknologioihin sekä älykkääseen, varastoivaan ja hajautettuun energiajärjestelmään. Esimeriksi biokaasussa yhdistyy ilmastohaasteeseen vastaaminen ja taloudelliset hyödyt. Uusiutuvaan energiaan liittyvä teknologia avaa mahdollisuuksia myös Suomen viennille.

Kestävä metsänhoito on parasta ilmastotyötä. Hiilinieluja pitää kasvattaa istuttamalla metsää käytöstä poistetuille turvesoille ja heikkotuottoisille viljelystä poistetuille pelloille. Metsien rästiin jääneet ensiharvennukset pitää hoitaa. Keskustan keinovalikoimaan kuuluvat myös soiden ennallistaminen ja maatalousmaiden hiilensidontakyvyn vahvistaminen.

Suomalainen viljelijä ja metsänomistaja ovat osa ilmastonmuutoksen ratkaisua eikä sen ongelmaa. Keskustan tavoite on, että suomalainen ruoka tuotetaan hiilineutraalisti vuoteen 2040 mennessä. Tämä edellyttää yhdessä sovittua tiekarttaa. Ilmastotyö voi ja sen pitää olla alkutuottajalle taloudellisesti kannattavaa.

Jokainen voi tehdä pieniä ja samalla suuria ilmastotekoja säästämällä energiaa ja muuttamalla kulutustottumuksiaan. Yhteiskunnan ja markkinoiden pitää helpottaa näiden valintojen tekemistä. Tuotteiden ja palveluiden ilmastovaikutuksista on saatava luotettavaa tietoa.

Ilmastopolitiikan vihreänä lankana ei voi olla toistemme syyllistäminen. Tulevaisuudessakin on voitava ajaa autolla, syödä hyvää ruokaa, matkustaa ja asua omakoti- tai kerrostalossa. Tämä kaikki on mahdollista kehittämällä uusia ratkaisuja, jotka säästävät ilmastoa ja ympäristöä.

Vihreä talous

Fossiilitaloudesta on siirryttävä bio- ja kiertotalouteen. Kaikki, mikä suinkin voidaan, on valmistettava uusiutuvista raaka-aineista. Raaka-aineet pitää kierrättää mahdollisimman tehokkaasti.

Puu on Suomen tärkein uusiutuva luonnonvara. Suomen metsät kasvavat paremmin kuin koskaan. Pitkällä aikavälillä metsäteollisuuden arvo voidaan kaksinkertaistaa. Puun käyttöä voidaan lisätä kestävästi ja pitää samalla huolta metsien monimuotoisuudesta ja hiilinieluista. Puu pitää jalostaa mahdollisimman korkean lisäarvon tuotteiksi.

Puulla voidaan korvata ympäristölle haitallisempaa tuotantoa esimerkiksi rakentamisessa ja tekstiiliteollisuudessa. Rakentamisen ilmastopäästöjä pitää vähentää. Puurakentamisessa on otettava iso harppaus. Suomesta pitää tehdä alan mallimaa. Puurakentamisen osaamista ja koulutusta on lisättävä.

Suomalaiset metsänomistajat ovat avainasemassa biotaloudessa ja ilmastonmuutoksen torjunnassa. Heille pitää tuottaa tietoa ja välineitä, joilla he voivat tehdä omien tavoitteidensa ja ympäristön hyvinvoinnin mukaisia valintoja. Suomesta voidaan tehdä esimerkki metsien taloudellisen hyödyntämisen, virkistyskäytön, luontoarvojen ja ilmastonmuutoksen torjunnan onnistuneessa yhdistämisestä.

Suomi teki maailman ensimmäisen muovitiekartan. Sen esitykset muovien vähentämiseksi, välttämiseksi, kierrättämiseksi ja korvaamiseksi on toteutettava. Muovin keräyspisteitä on lisättävä.

Parasta lähiruokaa

Suomessa tuotettu ruoka on puhdasta lähiruokaa. Se on tuotettu EU:n tiukimmilla vaatimuksilla. Kotimaiset puhtaat elintarvikkeet ja vesi ovat huoltovarmuuden tukijalka. Ruoantuotannon jatkuminen Suomessa pitää varmistaa kansallisilla ja EU:n päätöksillä. Tuet on kohdistettava ruokaa tuottaville aktiivisille tiloille.

Viljelijä on palkkansa ansainnut. Tähän tarvitaan reilut ja toimivat markkinat. Alkutuottajien neuvotteluasemaa ruokaketjussa pitää parantaa. Epäreilut kauppatavat on kitkettävä. Kauppojen on tarjottava myös pienille elintarvikejalostajille tasapuoliset mahdollisuudet päästä valikoimiin. Suoramyynnin byrokratiaa on helpotettava ja järkeistettävä.

Kuluttajalla on oikeus tietää, mistä ruoka tulee. Alkuperämerkintöjen pakollisuutta on yhä laajennettava kaupoissa ja ravintoloissa. Tämä edellyttää jatkuvaa aktiivista EU-vaikuttamista.

Koulun tulee jakaa tietoa ruoantuotannosta ja ohjata terveellisiin ravitsemusvalintoihin. Yhteiset ruokailuhetket ovat osa oppimista. Lounaan lisäksi jokaisessa koulussa tulee tarjota päivittäin välipala. Julkisten keittiöiden hankinnoissa on pelkän hinnan sijasta painotettava vastuullisuutta ja laatua. Se parantaa kotimaisen ruuan asemaa.

Viljelijä tarvitsee enemmän tukea ja neuvontaa, vähemmän hallintoa ja valvontaa. Inhimillisistä virheistä ei saa aiheutua tuottajalle kohtuuttomia seurauksia. Valvonnassa löytyvien epäkohtien korjaamiseen pitää antaa aina mahdollisuus ennen sanktioiden määräämistä.

Monimuotoinen luonto

Luonto kuuluu kaikille. Jokamiehen oikeuksien lisäksi on turvattava oikeus lähiluontoon. Kaikkien on päästävä kävellen metsään. Puolustamme kaupunkien puistoja ja viheralueita.

Luonto on jätettävä hyvässä kunnossa tuleville sukupolville. Sen monimuotoisuuden turvaaminen vaatii tekoja: Itämeren ja muiden vesistöjen suojelua, soiden ja niittyjen ennallistamista tai vaikkapa kalateiden rakentamista ja lahopuiden lisäämistä.

Metsien vapaaehtoinen suojeluohjelma METSO on osoittanut toimivuutensa. Sitä tulee laajentaa myös muihin luontotyyppeihin kuten soihin ja kosteikkoihin. METSOa tulee kehittää, jotta myös yksityiset tahot voivat helpommin osallistua suojelukohteiden rahoittamiseen.

Suojelu on tehtävä helpoksi. Suomen satavuotisjuhlavuonna käynnistettyä vapaaehtoista Luontolahjani -ohjelmaa tulee jatkaa. Sen ja muiden uusien ohjelmien alustaksi tulisi perustaa luonnonsuojelun verkkokauppa.

Suomen luontoon kuulumattomien vieraslajien leviämistä on estettävä. Suurpetojen kantojen elinvoimaisuudesta pitää huolehtia siten, etteivät ne aiheuta vaaraa ihmisille tai tuotanto- ja lemmikkieläimille eivätkä kohtuutonta haittaa porotaloudelle. Suomen on edistettävä Euroopan unionissa politiikkaa, jossa päätökset suurpetokantojen hoidosta kuuluisivat ensisijaisesti kansalliseen päätöksentekoon.

Kotimaisen kalan käyttöä on lisättävä. Hylje- ja merimetsokannat on pidettävä aisoissa.

Keskusta on erä- ja luontomyönteinen puolue. Meille on arvovalinta puolustaa eräharrastusta ja sen edellytyksiä. Jokaisella pitää olla mahdollisuus metsästää, kalastaa, marjastaa ja sienestää. Metsästysseuroja on kannustettava avaamaan ovia uusille harrastajille. On mahdollistettava metsästäjäntutkinnon suorittaminen osana peruskoulun kahdeksannen luokan opetussuunnitelmaa. Virkistys- ja kotitarvekalastusmahdollisuudet on turvattava ja vaelluskalakantojen elinvoimaa parannettava.

Vastuunkanto

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein tavoite on varmistaa Suomen itsenäisyys ja kansalaisten turvallisuus.

Keskustalainen isänmaallisuus on ylpeyttä Suomesta, sen juurista, kielistä ja kulttuureista. Ajamme Suomen ja suomalaisten etuja yhteistyössä muiden kansojen kanssa rauhaa ja sopua rakentaen. Käpertyminen ja aitojen pystytys ei ole Suomen tie. Sen sijaan tarjoamme maailmalle vuoropuhelun, sovittelun ja ratkaisujen osaamista.

Yhteinen maapallomme

Ratkaisujen löytäminen maapallon suuriin ongelmiin edellyttää yhteisiä pelisääntöjä ja kaikkien maiden sitoutumista. Keskusta haluaa vahvistaa YK:n ja EU:n kaltaisia yhteisöjä, jotka puolustavat ihmisoikeuksia, demokratiaa, oikeusvaltiota ja kestävän kehityksen periaatteita. Niiden merkitys korostuu senkin vuoksi, että liberaalin demokratian mallia haastetaan eri puolilla maailmaa vakavammin kuin kertaakaan kylmän sodan päättymisen jälkeen.

Kansallisen ilmastovastuun rinnalla tarvitaan aktiivista vaikuttamista EU:ssa ja kansainvälisissä yhteisöissä. Vapaamatkustajille ei ole sijaa vaan kaikkien maiden on tehtävä osansa ilmaston pelastamiseksi. Suomen huippuosaamista kestävässä metsätaloudessa ja ympäristöteknologiassa pitää hyödyntää entistä tehokkaammin myös kehityspolitiikassa.

Afrikka on suurten mahdollisuuksien ja haasteiden manner. Sen kehitys voi perustua vain maanosan omien vahvuuksien ja luontaisten voimavarojen kestävälle hyödyntämiselle. Tämä edellyttää kehitysyhteistyön lisäksi reilua kauppaa ja investointeja kehittyviin maihin.

Suomen kehitysyhteistyön määrärahoja on asteittain nostettava kohti kansainvälistä tavoitetta, 0,7 % BKTL:sta. Tämän saavuttamiseksi on tehtävä realistinen aikataulu, johon hallitukset sitoutuvat.

Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen sekä koulutus ovat keskeisessä roolissa Suomen kehityspolitiikassa.

Rauha ja turvallisuus

Rauhan pitää olla aina muodissa – kaikkialla maailmassa.

Suomen tulee tinkimättä edistää ulkopolitiikassaan ihmisoikeuksia, rauhaa, demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Nuoret tulee ottaa entistä vahvemmin mukaan turvallisuuden, kansainvälisen yhteistyön ja rauhan rakentajiksi.

Suomen pitää tukea vakautta Itämerellä ja arktisella alueella. Aktiivinen vakauspolitiikka edistää keskinäistä luottamusta ja laaja-alaista yhteistyötä. Sen tärkeimpiä välineitä ovat hyvät suhteet naapurimaihin ja monenvälinen kansainvälinen vuoropuhelu.

Haluamme vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä ja syventää puolustusyhteistyötä Ruotsin kanssa. Käytännönläheistä yhteistyötä ja vuoropuhelua Venäjän kanssa tulee käydä niin EU:n kautta kuin kahdenvälisesti.

Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka toteuttaa käytännönläheistä kumppanuutta Naton kanssa. Tämä on Suomelle hyvä ratkaisu. Ei ole näkyvissä syytä sen muuttamiseen. Itsenäisenä maana Suomen on pidettävä sotilaallisen turvallisuuden ratkaisut omissa käsissään. Haluamme säilyttää mahdollisuuden arvioida tilannetta tarvittaessa uudelleen.

Maanpuolustustahto on puolustuksemme ydin. Se säilyy, kun ihmiset kokevat Suomen oikeudenmukaiseksi ja puolustamisen arvoiseksi. Tarvitsemme jatkossakin oman uskottavan puolustuskyvyn, joka perustuu koko Suomen puolustamiseen, yleiseen asevelvollisuuteen ja koulutettuun reserviin. Sen rinnalle on lähitulevaisuudessa kehitettävä kaikkia nuoria koskeva kansalaispalvelusvelvollisuus.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset on turvattava koko Suomessa. Puolustusvoimien strategisista suorituskyvyistä on huolehdittava.

Ruoka, vesi, energia, hoiva ja yhteiskunnan turva pitää taata kaikille kriiseissäkin. Huoltovarmuus ja riittävä omavaraisuus ovat osa kansakuntamme henkivakuutusta.

Suomen on varauduttava entistä vahvemmin myös tietoverkkohyökkäyksiin ja muihin uudenlaisiin uhkiin. Digitaalista puolustuskykyä on vahvistettava. Kansalaisten tietoturvaosaamista on parannettava. Turvallisesta toiminnasta verkossa pitää tehdä kansalaistaito. Oikeus itseä koskevaan tietoon on digitaalisen ajan ihmisoikeus.

Ratkaisujen EU

Suomi on osa Euroopan unionia ja läntistä arvoyhteisöä. Suomen on jatkettava aktiivista, ajoissa tapahtuvaa ja käytännönläheistä vaikuttamista Euroopan unionissa.

EU:n on petrattava juoksuaan. Sen toimintakykyä ja yhtenäisyyttä on vahvistettava. Unionin päätöksenteon ytimessä pitää olla ihminen, hänen oikeutensa ja tarpeensa.

EU:n tärkein tehtävä on yhä rauhan ja vakauden vahvistaminen alueellaan ja sen rajojen ulkopuolella. EU:n puolustusyhteistyötä tulee tiivistää. Unionin on keskityttävä löytämään ratkaisut Euroopan yhteisiin ja maailmanlaajuisiin suuriin kysymyksiin. Niitä ovat esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunta, vastuullisen vapaakaupan edistäminen, turvallisuuden vahvistaminen ja ratkaisut pakolaisuuteen.

Pakolaisuuden juurisyihin puuttumisen ohella EU:n on jatkettava määrätietoisesti ponnisteluja Suomen esittämän kokonaisvaltaisen ratkaisun saavuttamiseksi muuttoliikkeen hallinnassa ja turvapaikkapolitiikassa.

Nämä turvallisuuteen ja kasvuun kytkeytyvät haasteet on otettava myös Suomen tulevan EU-puheenjohtajuuskauden painopisteiksi.

EU ei saa olla direktiivi- ja asetustehdas, joka tuottaa ihmisten ja yritysten toimintaa vaikeuttavia yksityiskohtaisia säännöksiä. EU tarvitsee omat norminpurkutalkoonsa. Jäsenmaiden kansallinen liikkumatila on turvattava.

Jäsenmaiden on noudatettava yhteisiä arvoja, sääntöjä ja sopimuksia. Ihmisoikeuksia kunnioitetaan. Sananvapaudesta ja oikeusvaltioperiaatteesta ei tingitä. Sovitusta pidetään kiinni. Toisten piikkiin ei eletä.

Yhteisen euroalueen kehittämistä on jatkettava niin, että se vahvistaa jäsenmaiden vaurautta ja vakautta sekä varautumistamme riskeihin. Pankkiunioni on saatettava loppuun ilman yhteisvastuun holtitonta kasvattamista.

Iso-Britannian EU-eron osalta on tärkeintä, että kauppa jatkuu. Niin Suomessa elävien brittien kuin Iso-Britannian suomalaisten asema on turvattava. On tärkeää, että Britannia jatkaa osana eurooppalaista turvallisuusyhteisöä.

Suomen on varmistettava, että erityisolosuhteemme ja kansalliset etumme näkyvät EU:n päätöksissä. Unionin politiikan on vahvistettava yhteiskunnan eheyttä, työllisyyttä, yritysten kilpailukykyä, osaamista, tasapainoista aluekehitystä sekä maatalouden kannattavuutta.

Turvallinen arki

Turvallisuus syntyy kokemuksesta, että elämä on hallinnassa. Siksi syrjäytymisen ehkäisy on paras lääke turvattomuuteen. Tarvitaan matalan kynnyksen paikkoja avuksi mielenterveys- ja päihdeongelmiin sekä perhe- ja parisuhdekriiseihin. Viranomaisten tietojen vaihtoa pitää lisätä, jotta ongelmat havaitaan ajoissa. Kansalaisjärjestöillä on tärkeä rooli syrjäytymisen ehkäisyssä.

Poliisin, ambulanssin ja paloauton on tultava paikalle nopeasti hädän hetkellä asuinpaikasta riippumatta. Poliisi kuuluu joka pitäjään. Keskustan mielestä Suomeen on palkattava 650 uutta poliisia vuoteen 2023 mennessä. Lähipoliisitoiminnan vahvistamisella estetään jengiytymistä ja radikalisoitumista. Harvaan asutuille seuduille voitaisiin palkata lähipoliiseja kokonaistyöajalla. Myös poliisin läsnäoloa verkkoympäristössä pitää vahvistaa.

Sopimuspalokuntien ja muun vapaaehtoisen pelastustoiminnan edellytykset on turvattava koko maassa. Työttömien on voitava osallistua tällaiseen toimintaan ilman pelkoa etuuksien menettämisestä.

Yksikään koti ei saa olla perhe- ja lähisuhdeväkivallan vaiettu vankila. Haluamme luoda lisää matalan kynnyksen tuki- ja hoitopalveluita väkivallan uhreille ja tekijöille. Turvakotien paikkojen riittävyys pitää varmistaa. Etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon ja sivistystoimen työntekijöiden osaamista väkivallan tunnistamisessa pitää vahvistaa.

Keskituloisten oikeusturvaa on parannettava esimerkiksi säätämällä riita-asioiden oikeudenkäyntikuluihin enimmäistaksat avustajan palkkioille. Lisäksi tulee harkita oikeusavun saamisen perusteena olevien tulorajojen korotusta.

Rikoksen uhrin ja hänen omaistensa aseman parantamista on jatkettava. Vakavien ihmisten henkeen, terveyteen ja koskemattomuuteen kohdistuvien rikosten seuraamukset on saatava vastaamaan entistä paremmin kansalaisten oikeudentajua.

Keskustan maahanmuuttolinjassa yhdistyy realistisuus ja inhimillisyys. Suomen pitää auttaa maailman hädänalaisimpia ihmisiä myös hallitulla maahanmuutolla. Painopistettä on siirrettävä turvapaikan hausta kohti kiintiöpakolaisuutta.

Keskusta ei hyväksy minkäänlaista maahanmuuttojärjestelmän väärinkäyttöä. Rikollisia emme maahamme kaipaa. Jokaisen Suomeen tulijan on noudatettava maamme lakeja ja periaatteita esimerkiksi naisten ja miesten välisessä tasa-arvossa. Laittomasti maahan tulleiden ja rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten palauttamista on tehostettava.

Turvapaikkahakemusten käsittelyajat on saatava lyhyemmiksi. Jokaiselle turvapaikan saaneelle on tehtävä osaamiskartoitus. Heidän kotouttamisensa on aloitettava viipymättä ja tehokkaasti kielitaidon vahvistamisen, opiskelun ja työn kautta.

Pakolaisuus vaatii kokonaisvaltaista ratkaisua eurooppalaisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä. Pakolaisuuteen pitää vastata ensisijaisesti ehkäisemällä ja ratkaisemalla sen juurisyitä lähtömaissa.